

NAJPRODUKTIVNIJI, HRABAR I INOVATIVAN

Igrani filmovi Dalibora Matanića - Feljton *Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću* (8.)

Kao što je već napisano u tekstu o kritički najpozitivnije ocijenjenim hrvatskim filmskim redateljima, najproduktivniji hrvatski redatelj 21. stoljeća nedvojbeno je Dalibor Matanić, koji je do sada snimio jedanaest dugometražnih igranih filmova, od kojih je deset do sada prikazano u Hrvatskoj (jedanaesti film *Zora* imao je međunarodnu premijeru u Tallinu). Redatelj, koji je karijeru započeo 2000. godine komedijom *Blagajnica hoće ići na more*, najveći uspjeh kod kritike (a i festivalski) postigao je *Zvizdanom* (2015.), koji je proglašen njegovim kreativnim vrhuncem (o kritikama tog filma pročitajte više u tekstu o najpozitivnije ocijenjenim hrvatskim filmovima, gdje je na visokom drugom mjestu).

Fine mrtve djevojke (2002.) su po ocjeni kritike označile svojevrsnu prekretnicu u hrvatskom filmu. Pavičić je u *Jutarnjem* ocijenio da je to ambiciozan film koji demonstrira redateljevu darovitost i vizualnu kulturu, premda se pokatkad doima prefabuliranim jer se redatelj ponekad zalijeće s prebombastičnim motivima i nepotrebnom groteskom. Živorad Tomić u *Jutarnjem listu* hvalio je izvrsnu *widescreen* fotografiju, bogat zvuk, *atletski* elegantne pokrete kamere i okrutne izmjene kadrova te savršeno pogođen crnovalovski ugođaj sveopćeg propadanja. Zamjerio je jedino to da je lezbijski odnos dviju djevojaka zanemaren jer o djevojkama ne doznamo gotovo ništa.

Josip Jurčić u *Večernjem* je prilikom pulske premijere ocijenio film kao istinsko djelo filmske umjetnosti, koje je svojom osmišljenošću i kompaktnošću otkrilo sve redateljeve potencijale, te istakao kako Matanić zna suvislo ispričati priču i odličan je u radu s glumcima. Nakon kino-premijere naveo je da Matanića ne zanima toliko lezbijska ljubav koliko reakcija okoline na nju, te je zato okolinu namjerno karikirao i napunio brojnim hrvatskim anomalijama.

Jakov Kosanović u *Slobodnoj Dalmaciji* naveo je da film možda i ne bi bilo teško podastrijeti strancima kao dokaz da i s ove strane Alpa vrije kinematografija vrijedna pozornosti, jer će stranci prepoznati redateljevu filmofiliju, fascinaciju autorskim postupcima, dramaturšku orijentiranost i parodiju kao tematsko stilski trop kojim se diskreditira problematizirano. Kardinalnim problemom filma Kosanović smatra scenarijsku (Mate Matišić) viziju koja je otišla u razmjerno polariziranje, koje ni u žanrovskom ključu ne može djelovati kao vjerodostojan komentar. U istom je listu još pozitivniju kritiku napisala Andrea Radak koja smatra da je socijalna oštrica ovaj put čak i prenaplašeno nazubljena, ali još uvijek ne oštećuje intimističko tkivo i središnju ljubavnu priču te prizore kojih se ne bi posramio ni David Lynch. Hrvatska je kinematografija po njoj ovim filmom dobila svoju inačicu filma *Dečki nikad ne plaču*.

Vrlo dobro su ocijenjeni i Matanićevi filmovi *Kino Lika*, *Volim te*, *Ćaća* i *Majstori*, slabije *100 minuta Slave* i *Majka asfalta*, a najslabije je ocijenjen njegov niskobudžetni horor *Egzorcizam*. O spomenutim filmovima bit će više riječi u tekstovima o žanrovima u hrvatskoj kinematografiji i njihovoj kritičkoj recepciji u hrvatskom dnevnom tisku.

No, na temelju svih proučenih kritika o Matanićevim filmovima može se bez sumnje reći da usprkos zamjerkama spada u redatelje čije filmove kritika s velikim nestrpljenjem očekuje i detaljno analizira, a Matanić unatoč velikom broju filmova gotovo nikad za svoje ostvarenje nije dobio izrazito negativnu kritiku.

Matanić je redatelj koji nikada nije previše odugovlačio ni kalkulirao s projektima, nego je radio kada mu se za to pružila dobra prilika, iskušavajući se u najrazličitijim žanrovima. Hrabro je radio i nezavisne (*Fine mrtve djevojke*, *Ćaća*) i televizijske filmove (*Volim te*, *Majstori*) sa skromnijim budžetima, ali često je i u takvim uvjetima snimio vrsna ostvarenja. Osim dugometražnih filmova, visoke domete pokazao je u mračnoj i brutalnoj televizijskoj seriji o novinarstvu i politici *Novine*, otkupljenoj i za Netflix, te doista ne treba žaliti da je zbog toga usporio ritam svoje dugometražne filmske produkcije. Matanić je hrvatskoj kinematografiji dao doista mnogo, kao nekoliko manje produktivnih redatelja zajedno, i bez obzira na oscilacije spada u sam vrh hrvatskog filma. Nagrada u Cannesu samo je kruna toga rada.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 8. prosinca 2020.

Napomena: Dopušteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora.